

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ – 2000

ΕΡΩΤΗΣΗ 1^η

Το διήγημα «Η τιμή και το χρήμα» ανήκει στη δεύτερη φάση της συγγραφικής δημιουργίας του Κων/νου Θεοτόκη, κατά την οποία ο συγγραφέας επηρεασμένος από τις σοσιαλιστικές ιδέες προσπαθεί να αποδείξει ότι το συμφέρον και το χρήμα αλλοτριώνουν τον άνθρωπο και κατευθύνουν αρνητικά τις πράξεις του.

Ο Θεοτόκης ασκεί έντονη κριτική στην κοινωνία των ανισοτήτων και της αδικίας. Κατά το συγγραφέα, η άνιση κατανομή του πλούτου σε συνδυασμό με την πολιτική διαφθορά δαιωνίζει την κοινωνική αδικία. Παράλληλα η λατρεία του χρήματος οδηγεί στην ισοπέδωση των αξιών και στην ηθική κατάπτωση.

Παρόλα αυτά ο κοινωνικός προβληματισμός του Θεοτόκη δεν μπορεί να θεωρηθεί στείρος καθώς με την περήφανη και αξιοπρεπή στάση της Ρήνης ο αναγνώστης προτρέπεται στον αγώνα για την άρση των κοινωνικών στερεοτύπων. Επίσης προβάλλεται η πίστη ότι ορισμένες αξίες, όπως η αγάπη, μπορούν να παραμείνουν άφθαρτες παρόλη την κοινωνική παρακμή και σήψη.

ΕΡΩΤΗΣΗ 2^η

Στο συγκεκριμένο κείμενο του Κ. Θεοτόκη εναλλάσσονται οι ακόλουθοι αφηγηματικοί τρόποι : α) Αφήγηση σε γ' πρόσωπο [αφήγηση με μηδενική εστίαση]. Έτσι ο συγγραφέας παρουσιάζει τα γεγονότα αντικειμενικά αποστασιοποιημένος ο ίδιος χωρίς να παρεμβαίνει προσωπικά στα δρώμενα, σύμφωνα με τις αρχές του κοινωνικού ρεαλισμού, β) Διάλογος : Με το διάλογο προσδίδεται ζωντάνια στο κείμενο, επιτυγχάνεται η κορύφωση της δραματικής έντασης, αποκαλύπτεται ο χαρακτήρας, ακόμη και οι πιο ενδόμυχες σκέψεις των προσώπων, γ) Περιγραφή : Χαρακτηριστική είναι η περιγραφή του γέροντα Τρίγκουλου κατά την είσοδο του στο σπίτι «Έτρεμε όλος... εδάκρυζε». Μ' αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνεται η απόδοση με παραστατικότητα και ακρίβεια των εξωτερικών εκδηλώσεων και της συγκινησιακής φόρτισης του ήρωα.

Με την εναλλαγή αυτών των αφηγηματικών τρόπων ο συγγραφέας κατορθώνει να διατηρήσει αμείωτο το ενδιαφέρον του αναγνώστη από την αρχή ως το τέλος.

ΕΡΩΤΗΣΗ 3^η

Η Ρήνη στο τελευταίο απόσπασμα κατορθώνει ν' απαγκιστρωθεί από τα στερεότυπα και τις κοινωνικές προκαταλήψεις της εποχής, με την άρνησή της να παντρευτεί τον Αντρέα. Συγκεκριμένα ξεπερνά το αίσθημα της κοινωνικής μειονεξίας διαμορφώνοντας μια νέα ταξική συνείδηση, αυτής της εργατικής τάξης («είμαι δουλεύτρια, ποιόν έχω ανάγκη»). Η ηθική της απελευθέρωση επαληθεύεται καθώς επιλέγει ως ανώτερες αξίες την τιμή και την αξιοπρέπεια αρνούμενη να συμβιβαστεί και ν' αποδεχτεί την παντοδυναμία του χρήματος. Τελικά με τις επιλογές αυτές η Ρήνη ανυψώνεται σε αυθιπόστατη ολοκληρωμένη και ακέραιη προσωπικότητα που συνθλίβεται από τα κοινωνικά στερεότυπα, τις προκαταλήψεις, το χρήμα και τις ανθρώπινες αδυναμίες.

ΕΡΩΤΗΣΗ 4^η

Η συγκεκριμένη φράση «ανάθεμα τα τα τάλαρα...» αναφωνείται τόσο από το γέρο Τρίγκουλο, όσο κι από τον Αντρέα. Ο μεν πατέρας της Ρήνης, ο γέρο Τρίγκουλος με τα παραπάνω λόγια δηλώνει την πίστη του ότι το χρήμα διαδραματίζει καθοριστικό

ρόλο στην ανθρώπινη ζωή κι αποτελεί καθοριστικό στοιχείο για τη δυστυχία της κόρης του. Επιπλέον ασκεί κριτική στη γυναίκα του η οποία όντας ισχυρή προσωπικότητα διαχειρίζεται τα οικονομικά του σπιτιού και είναι αυτή που αρνήθηκε την προίκα στο γαμπρό. Η παραπάνω στάση του γέρο Τρίγκουλου είναι τελικά παθητική, συμβιβαστική στάση αποδοχής της υφιστάμενης κοινωνικής πραγματικότητας.

Από την άλλη μεριά ο Αντρέας αναφωνεί τη φράση με διαφορετική διάσταση και για διαφορετικούς λόγους. Ο ήρωας δείχνει να αντιλαμβάνεται το φθοροποιό ρόλο του χρήματος που οδηγεί στον ηθικό ξεπεσμό και στη συναισθηματική νέκρωση. Έχει κατανοήσει πλέον το κόστος που συνεπάγεται η προσήλωση στο κέρδος και εκφράζει την πίκρα του για την ανεπανόρθωτη απώλεια της ευτυχίας του καθώς η σχέση του με τη Ρήνη έχει διακοπεί οριστικά.

ΕΡΩΤΗΣΗ 5^η

Η Ρήνη του Κ. Θεοτόκη είναι ένα κορίτσι που συμπεριφέρεται με οδηγό τα αγνά της συναισθήματα. Είναι ρομαντική, ερωτεύεται με όλη τη δύναμη της ψυχής της. Ταυτόχρονα είναι μια νέα αντισυμβατική που δε διστάζει να παραμερίσει καθιερωμένες αξίες και στερεότυπα. Οι προσωπικές της αξίες είναι εκείνες που καθορίζουν τελικά τις επιλογές της και τις αποφάσεις της.

Από την άλλη μεριά η Φρόσω του Κ. Χατζόπουλου ενώ αρχικά φαίνεται πως λειτουργεί αυθόρμητα σταδιακά συμβιβάζεται και ενδίδει στις πιέσεις του περιβάλλοντος. Η συμπεριφορά της γίνεται επιτηδευμένη προκειμένου να προσελκύσει το νέο. Δεν έχει αντιληφθεί την καθοριστική επίδρασή του χρήματος ακόμη και στον έρωτα, αλλά εμφανίζεται ανυποψίαστη για την κοινωνική της μειονεξία. Διαπιστώνεται, λοιπόν, ότι η ηρωίδα κινείται αυστηρά στα πλαίσια των αντιλήψεων της εποχής της : τα φτωχά κορίτσια ως μόνο τους στόχο θα πρέπει να θέτουν την αποκατάστασή τους μέσω ενός πλούσιου γάμου.

Επιμέλεια: Θαλασσινού Μαρία